

**การสำรวจความคิดเห็น
ของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้มีส่วนร่วม โครงการแลกเปลี่ยน
วัฒนธรรม และการศึกษา
โรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร-อุบุนามา (ฮิโก-ไทย)
Survey of the Exchange Teachers, Students
and the Participants' Opinions about
the Higo-Thai Educational and Cultural Exchange Program.**

ศตินันท์ บุญประสิทธิ์¹
Sasinan Boonprasit

ABSTRACT

The objective of this study was to survey the participants' opinions about spending life abroad, learning, cultural exchange of the Higo-Thai Educational and Cultural Exchange Program. The population of this study were divided into two groups. The first group consisted of teachers and students of Kasetsart University Laboratory School and the Ubuyama Junior High School in Japan, who participated in the program. The second group were grade nine students of the academic year 1993 Teachers responsible for the program and the parents of students in the exchange program and Thai host families. The results were :

1. Both the Japanese and Thai students and teachers participated in the program enjoyed spending their time in the host countries.
2. Both the Japanese and Thai students and teachers participated in the program had good opportunity in learning and understanding the culture of the exchange countries.
3. Both the Japanese and Thai students and teachers participated in the program said that they had great opportunity to share their cultural knowledge with each other.
4. Grade nine students, teachers, parents of the exchange students. and the host families had limited opportunity to learn and understand more about Japanese culture.
5. Grade nine students, teachers, parents of the exchange students, and the host families had limited opportunity to share Thai culture to the Japanese exchange group.

Key words : exchange teachers, students opinions, culture, exchange program

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในต่างแดน การเรียนรู้ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนร่วมโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุทยาน (อิโก - ไทย) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้เข้าร่วมโครงการ หมายถึง นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และของโรงเรียนมัธยมต้นอุทยานประเทศญี่ปุ่น

กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนร่วมโครงการ หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนไทย และครอบครัวเจ้าภาพไทย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนทั้งไทยและญี่ปุ่น ชอบการใช้ชีวิตในต่างแดน
2. นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนทั้งไทยและญี่ปุ่น มีโอกาสมากในการเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
3. นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนทั้งไทยและญี่ปุ่น มีโอกาสมากในการถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน
4. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน ครอบครัวเจ้าภาพ มีโอกาสน้อยในการเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่น
5. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน ครอบครัวเจ้าภาพ มีโอกาสน้อยในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นสิ่งที่จำเป็นที่โลกกำลังให้ความสนใจ ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และชาติต่างๆ มากกว่าที่เคยเป็นในอดีต เนื่องจากจำนวนประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพากันมากขึ้นในด้านต่างๆ พัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศในทุกระดับเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่เป็นการสื่อสารสัมพันธ์ทางวัตถุ ความเจริญของโลกปัจจุบัน ทำให้โลกอยู่ในสภาพที่มีการแข่งขัน และแสวงหาผลประโยชน์เพื่อประเทศของตน โดยมีได้คำนึงถึงความเดือนร้อนที่จะเกิดขึ้นกับประเทศอื่นๆ อันเป็นผลนำมาซึ่งความขัดแย้ง ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศควรมุ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลกันในทุกด้านทั้งทางวัตถุและจิตใจ การเห็นความจำเป็นในการพึ่งพาอาศัยกัน ตลอดจนการร่วมมือกันแก้ปัญหาต่างๆ เป็นเรื่องที่ทุกประเทศพึงตระหนัก ในปัจจุบันหลายประเทศได้เร่งสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหา เร่งสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกโดยใช้วิธีการและรูปแบบต่างๆ การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหา การให้การศึกษากับโลกศึกษา (Global Education) สันติศึกษา (Peace Education) วัฒนธรรมศึกษา (Cultural Education) เป็นกระบวนการสำคัญที่จะสร้างให้คนมีสำนึกในการเป็นพลเมืองโลก มีความเข้าใจและเห็นแก่ประโยชน์ของเพื่อนร่วมโลก เข้าใจถึงความสำคัญของการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลก การจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างความเข้าใจ ต้องได้รับการส่งเสริมในระดับนานาชาติ (International dimension) การเรียนรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรมของนานาชาติเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมศึกษา มิใช่เพียงแต่รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมของชาติตนเท่านั้น แต่จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติต่างๆ ในโลก การศึกษาเปรียบเทียบ และการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจึงมีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาแลกเปลี่ยน เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทางสังคม การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมของเยาวชนไทยกับนานาชาติเป็นการจัดการศึกษาที่ให้เยาวชน มีโอกาส

ได้รับประสบการณ์ตรงจากการไปศึกษาชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ด้วยตนเองในประเทศนั้นๆ โดยเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียน การได้เข้าพักอาศัยกับครอบครัวของชาวต่างชาติ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่อง ภาษา ศาสนา ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมด้านต่างๆ นอกจากจะได้ศึกษาวัฒนธรรมของต่างชาติแล้ว การนำวัฒนธรรมประเพณีไทยไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวโลกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่ง ในปัจจุบันที่โลกกำลังพัฒนาทางวัตถุเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและจิตใจอย่างมาก สิ่งที่ว่ามรดกทางวัฒนธรรมไทยกำลังจะสูญหายไป ความภูมิใจในวัฒนธรรมไทยลดน้อยลง การรับวัฒนธรรมจากต่างแดน โดยขาดการเลือกสรรให้ประสานสอดคล้องกับรากฐานเดิมของวัฒนธรรมไทย นับวันจะเพิ่มมากขึ้นจนน่าวิตก การเลือกรับวัฒนธรรมที่เหมาะสมด้วยการรู้จักวิเคราะห์คุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติต่างๆ การเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดีงามและธำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย จึงเป็นสิ่งที่พึงกระทำ

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมขั้นพื้นฐานระหว่างเยาวชนนานาชาติ จึงขอรับการเป็นโรงเรียนพี่น้องในโครงการนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันว่า เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเยาวชนของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น โครงการแลกเปลี่ยนกิจกรรมทางการศึกษา และวัฒนธรรมซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียน และอาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอุซามา เมืองคูมาโมโตะ เกาะคิวชู อันจะเป็นประโยชน์ต่อความร่วมมือและพัฒนาประเทศทั้งสองในอนาคต ในการดำเนินงานของโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 จนถึง พ.ศ. 2536 โรงเรียนทั้งสองได้จัดการศึกษาแลกเปลี่ยนมาครบ 5 ปี ผู้วิจัยในฐานะประธานงานการศึกษาแลกเปลี่ยน และประธานโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุซามา (ฮิโก - ไทย) ตระหนักถึงการดำเนินงานของโครงการว่า การแลกเปลี่ยนนักเรียน และอาจารย์ 5 รุ่นที่ผ่านมา นั้น บรรลุวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพของทั้งสอง

ประเทศให้ดีขึ้นได้หรือไม่ เยาวชนของทั้งสองประเทศได้เรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกันในเรื่องใดบ้าง ทักษะของเยาวชนทั้งสองประเทศเป็นอย่างไรบ้าง ทักษะของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการมีส่วนร่วมสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกได้มากน้อยเพียงใด จึงทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนร่วมโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนโครงการอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในต่างแดน การเรียนรู้ และการถ่ายทอดวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนร่วมโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตรอุซามา (ฮิโก - ไทย)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดโครงการการศึกษาแลกเปลี่ยนกับนานาชาติ เพื่อประโยชน์ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เยาวชนของชาติจะได้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในหน้าที่ของการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เห็นความสำคัญของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เข้าใจพื้นฐานความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ และเกิดความภูมิใจในตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลก

คำนิยามศัพท์

1. นักเรียนแลกเปลี่ยน หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุซามา (ฮิโก - ไทย)
2. อาจารย์แลกเปลี่ยน หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนในโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุซามา (ฮิโก - ไทย)
3. ผู้เข้าร่วมโครงการ หมายถึง นักเรียนแลกเปลี่ยน อาจารย์แลกเปลี่ยนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ และ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอุษายา

4. ครอบครัวเจ้าภาพ หมายถึง ผู้ที่รับนักเรียน และอาจารย์แลกเปลี่ยนชาวญี่ปุ่นเข้าพักอาศัยขณะอยู่ในประเทศไทย

5. ผู้มีส่วนร่วมโครงการ หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินงาน จัดโครงการ ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน และครอบครัวเจ้าภาพของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. การใช้ชีวิตในต่างแดน หมายถึง การที่นักเรียนและอาจารย์ ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวของคนต่างชาติในประเทศนั้นๆ

7. การเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรม หมายถึง โอกาสของผู้เข้าร่วมโครงการที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศที่ตนเข้าไปอาศัยอยู่ ขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดวัฒนธรรมของเราให้ผู้อื่นได้รู้จักด้วย

การตรวจเอกสาร

การจัดการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงวัฒนธรรมนานาชาติ

โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการศึกษา เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีส่วนสร้างโลกให้เกิดสันติสุข การศึกษาเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ การเรียนรู้ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ทั้งในเรื่องวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นเรื่องที่ทุกประเทศกำลังตื่นตัว การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา และเข้าร่วมกิจกรรมที่จะเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาเกี่ยวกับโลกศึกษา สันติศึกษา และวัฒนธรรมศึกษา จึงเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะทำให้เยาวชนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนเป็นอย่างดี

โลกศึกษา (Global Education) เป็นกระบวนการศึกษาที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างมีความสุข การปลูกฝังให้เยาวชนทุกคนสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโลกที่มีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน เห็นแก่ประโยชน์ของเพื่อนร่วมโลก เข้าใจถึงความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศในโลกที่ต้องมีความเกี่ยวข้อง และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนเข้าใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก

Berne and Judy, 1985 ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของโลกศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในความต้องการพื้นฐานร่วมกันของสังคม ที่มีความแตกต่างกัน

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการพึ่งพาอาศัยกันของประเทศต่างๆ

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความสำนึกในสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

4. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือกันในประเทศ ปัญหาของโลก

5. เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

6. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาท และความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อโลก

7. เพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาความขัดแย้งที่จะมีผลต่อสังคม

8. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของระบบนิเวศน์วิทยา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

9. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาจริยธรรมในตนเอง ให้ความความสำนึกของการเป็นพลเมืองในชุมชนโลก

วัฒนธรรมศึกษา (Cultural Education) การให้การศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้การเรียนรู้ที่จะเลือกวัฒนธรรมที่ดีงามนำมาประพจน์ได้อย่างเหมาะสม การยึดมั่นวัฒนธรรมของตนเองว่าถูกต้องและดีที่สุดโดยไม่สนใจวัฒนธรรมของชาติอื่นๆ ในขณะที่โลกกำลังต้องการความร่วมมือกัน เพื่อสร้างสันติสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องตระหนัก สุนน, 2535 กล่าวว่า "การรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทยนั้น มิใช่กระทำโดยการปิดกั้นโอกาสของการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ การจัดการศึกษา จะต้องเน้นงานทางด้านวัฒนธรรมศึกษาเพื่อคนไทยจะได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ขณะเดียวกันก็รู้จักเข้าใจคนชาติอื่นด้วย การให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนทั้งการจัดการศึกษาในระบบ และการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย และพร้อมกันนี้ ก็เรียนรู้การปรับตัว การเลือกรับ การวิเคราะห์คุณค่าทาง

วัฒนธรรมของนานาชาติด้วยทฤษฎีที่เปิดกว้างต่อการรับรู้ทางวัฒนธรรมนั้น ย่อมเกิดผลดีกว่าการปิดกั้นตนเอง ซึ่งจะกลายเป็นการหลงตนจนสุดโต่ง กลายเป็นชาตินิยมที่คับแคบในที่สุด"

สันติศึกษา (Peace Education) เป็นการศึกษาที่จะให้คนซึ่งมีความแตกต่างทางพื้นฐานทางวัฒนธรรมสามารถจะสื่อสารติดต่อกันได้ ไพฑูรย์ (อ้างใน วลัย, 2529) กล่าวถึง กิจกรรมในการก่อให้เกิดสันติภาพขององค์การยูเนสโกว่า การศึกษาควรเป็นไปเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (Education for World Understanding หรือ Education for International Understanding) หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นการศึกษาต่างวัฒนธรรม วิธีการที่ทำการแจกและแลกเปลี่ยน พยายามที่จะให้มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ จัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียน จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มนักศึกษานักวิชาการระดับนานาชาติ

ทัศนคติของคนไทย - ญี่ปุ่น

กิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการศึกษาระหว่างประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น ทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศเรียนรู้กันมากขึ้น จากการสำรวจทัศนคติของทั้งสองฝ่าย ในปี พ.ศ. 2523 ทวนทอง ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพพจน์ของคนสัญชาติต่างๆ ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า คนในชาติของตนรับรู้ภาพพจน์ของคนชาติอื่นๆ อย่างไร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาพพจน์ของคนญี่ปุ่นมีลักษณะกระตือรือร้น ขยัน ก้าวหน้า ฉลาด ทุนนิยม กล้าหาญ ร่ารวย แข็งแรง สะอาด ความประทับใจในด้านดีที่เยาวชนไทยมีต่อประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลาของคนญี่ปุ่น การรักษาความสะอาดในประเทศ ทำให้มีสภาพภูมิประเทศสวยงามมีลักษณะเป็นชาตินิยม ทำให้คนญี่ปุ่นสามารถที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้เจริญรวดเร็วระบบการศึกษาดีจึงทำให้คนมีคุณภาพ ส่วนความประทับใจที่ไม่ดี ได้แก่ การเอาเปรียบทางการค้า ชาตินิยมทางด้านภาษา และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่

1.1 นักเรียนแลกเปลี่ยนของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2531 - 2536 จำนวน 22 คน

1.2 นักเรียนแลกเปลี่ยนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอุยยามา ประเทศญี่ปุ่น ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุยยามา ตั้งแต่ปี 2531 - 2536 จำนวน 22 คน

1.3 อาจารย์แลกเปลี่ยนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 5 คน

1.4 อาจารย์แลกเปลี่ยนมัธยมศึกษาตอนต้นอุยยามา ประเทศญี่ปุ่น จำนวน 5 คน

2. ผู้มีส่วนร่วมโครงการ ได้แก่

2.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมของโครงการของโครงการนี้มากกว่าระดับชั้นอื่นๆ เป็นเวลา 2 ปี จำนวน 250 คน

2.2 อาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุยยามา ตั้งแต่ปี 2531 - 2536 โดยการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.3 ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งแต่ปี 2531 - 2536 จำนวน 21 คน

2.4 ครอบครัวเจ้าภาพที่รับนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนชาวญี่ปุ่นตั้งแต่ปี 2531 - 2536 จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนร่วมโครงการ ฉบับภาษาไทย สำหรับนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนโรงเรียน

สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย และสำหรับนักเรียน อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน และครอบครัวเจ้าภาพ ฉบับภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอุษามา ประเทศญี่ปุ่น แบบสอบถามความคิดเห็นใช้คำถามปลายเปิด (Open Ended) และมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

0	หมายถึง	ไม่มีโอกาส
0.01 - 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึง	น้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำแบบสอบถามในช่วงเวลาโฮมรูมวันอังคารที่ 17 สิงหาคม 2536 ได้แบบสอบถามคืน 242 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 96.80)

2. ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนพี่น้องสาธิตเกษตร - อุษามา ในเดือนสิงหาคม 2536 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 37 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 92.50)

3. ส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ในเดือนสิงหาคม 2536 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 17 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 80.95)

4. ส่งแบบสอบถามให้ครอบครัวเจ้าภาพที่รับนักเรียน และอาจารย์ญี่ปุ่นด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ในเดือนสิงหาคม 2536 ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 23 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 92.50)

5. ส่งแบบสอบถามให้นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนฝ่ายไทยด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ในเดือนพฤศจิกายน 2536 ได้รับแบบสอบถามคืนจากนักเรียนแลกเปลี่ยนจำนวน 20 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 90.90) และจากอาจารย์แลกเปลี่ยน 4 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 80.00)

6. ส่งแบบสอบถามให้นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอุษามา ประเทศญี่ปุ่น โดยฝากแบบสอบถามไปกับที่ปรึกษาโครงการ และที่ปรึกษาโครงการนำส่งให้นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนแต่ละรุ่น ได้รับแบบสอบถามคืนจากนักเรียน จำนวน 21 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 94.45) และอาจารย์ จำนวน 5 ฉบับ ในเดือนพฤศจิกายน 2536 (คิดเป็นร้อยละ 100)

7. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อนำไปวิเคราะห์ และใช้สถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ) อธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียนแลกเปลี่ยนไทย - ญี่ปุ่น และอาจารย์แลกเปลี่ยน ไทย-ญี่ปุ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในต่างแดน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การเรียนรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และความคิดเห็นหลังจากการเข้าร่วมโครงการครั้งนี้ (Table 1-5)

กิจกรรมในโรงเรียนที่นักเรียนแลกเปลี่ยนไทยและญี่ปุ่นชอบเรียนมาก คือวิชาดนตรี ศิลปะ และกีฬา นักเรียนแลกเปลี่ยนญี่ปุ่นชอบกิจกรรมโฮมรูมมาก แต่ นักเรียนแลกเปลี่ยนไทยชอบในระดับปานกลาง อาจารย์แลกเปลี่ยนไทยชอบวิชาศิลปะมากที่สุด ส่วนอาจารย์ญี่ปุ่นชอบในระดับมาก สำหรับกิจกรรมที่บ้าน เช่น การทำกับข้าว จัดเก็บที่นอน ทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และการทำความสะอาดบ้าน นักเรียนแลกเปลี่ยนไทยชอบในระดับปานกลาง นักเรียนแลกเปลี่ยนญี่ปุ่นชอบทำกับข้าวมาก ส่วนอาจารย์แลกเปลี่ยนทั้งฝ่ายไทยและญี่ปุ่น ชอบกิจกรรมทำกับข้าวมากที่สุด

กิจกรรมทัศนศึกษา นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทย ชอบการไปทัศนศึกษา ภูเขาไฟ ASO น้ำพุร้อน BEPPU และการซื้อของที่ระลึกมากที่สุด อาจารย์แลกเปลี่ยนไทย ชอบกิจกรรมการพบปะบุคคลสำคัญมากที่สุด นักเรียนไทยชอบในระดับมาก สำหรับการ

Table 1 The exchange teacher and students'opinions about activities.

Rank	Activities	Thai Exchange Students (n=20)		Japanese Exchange Students (n=21)		Thai Exchange Teachers (n=4)		Japanese Exchange Teachers (n=5)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	Study								
	Music	4.25	14.94	4.50	13.08	3.50	3.87	4.75	1.50
	Arts	4.10	14.91	4.32	14.76	4.50	1.73	4.0	2.83
2.	Sports	4.10	19.39	4.41	12.72	4.75	1.50	3.5	0.71
3.	Homeroom session	3.35	19.75	4.15	16.63	3.75	1.50	-	-
4.	Washing	2.5	31.12	3.56	5.81	4.25	1.50	4.33	2.31
5.	Cleaning	2.70	35.46	3.00	3.74	4.25	1.50	4.33	2.31
6.	Making your bed	3.60	23.39	4.00	7.35	4.25	1.50	4.67	1.15
7.	Cooking	3.65	27.75	4.20	3.35	4.75	1.50	5.00	0

Table 2 The exchange teacher and students'opinions about educational tour program.

Rank	Activities	Thai Exchange Students (n=20)		Thai Exchange Teachers (n=4)		Japanese Exchange Students (n=21)		Japanese Exchange Teachers (n=5)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	Meeting with V.I.P.	3.60	17.86	4.50	1.73	4.57	8.40	3.80	3.35
2.	Volcano "ASO"	4.85	6.96	5.0	0	-	-	-	-
3.	Hot Spring "BEPPU"	4.55	6.96	5.0	0	-	-	-	-
4.	Shopping	4.50	13.07	4.50	1.73	-	-	-	-
5.	Udergrounf power plant	3.05	36.71	3.50	7.14	-	-	-	-
6.	Grand Palace/ Emerald Buddha	-	-	-	-	4.70	12.48	5.0	0
7.	K.U. Campus tour	-	-	-	-	4.72	7.84	4.80	1.79
8.	Ayudhaya field trip	-	-	-	-	4.69	7.18	5.0	0
9.	Ancient City	-	-	-	-	4.53	11.48	5.0	0

เยี่ยมชมโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังความร้อนใต้ดิน นักเรียนแลกเปลี่ยนไทยชอบปานกลาง แต่อาจารย์ไทยชอบมาก ส่วนนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนญี่ปุ่นชอบการไป

ทัศนศึกษา พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว อยุธยา เมืองโบราณ และการเยี่ยมชมรอบมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในการเรียนรู้และการ

Table 3 The exchange teacher and students' opinion about cultural knowledge acquired.

Rank	Culture	Thai Exchange Students (n=20)		Japanese Exchange Students (n=21)		Thai Exchange Teachers (n=4)		Japanese Exchange Teachers (n=5)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	To be on time	4.45	13.04	3.74	14.50	5.00	0	3.60	2.19
2.	Consideration toward others	4.40	12.93	4.37	14.95	4.75	1.50	4.80	1.79
3.	Kindness toward people	4.55	13.04	4.63	10.75	5.00	0	5.00	0
4.	Daily Living	4.75	8.44	4.11	15.75	5.00	0	4.40	3.58
5.	Language	3.90	21.26	4.05	21.77	3.75	1.50	4.00	4.90
6.	Religion	2.45	21.77	4.28	11.37	3.00	2.45	4.60	2.19

Table 4 The exchange teacher and students' opinions about the opportunity in cultural experience.

Rank	Activities	Thai Exchange Students (n=20)		Japanese Exchange Students (n=21)		Thai Exchange Teachers (n=4)		Japanese Exchange Teachers (n=5)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	Manner	4.15	42.64	3.22	18.02	4.50	1.73	3.80	3.35
2.	Exhibit culture	3.84	44.66	3.28	25.95	4.50	1.73	3.75	2.87
3.	Give souvenir and printed information	4.40	45.54	4.30	19.59	5.00	0	3.60	3.58
4.	Giving interviews	-2.45	40.51	3.40	25.71	4.00	4.24	3.60	3.58
5.	Cooking	3.05	47.14	3.42	12.81	4.25	2.87	2.67	2.31

ถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกันนั้นนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทย มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันมากที่สุด ทั้งสองฝ่ายเรียนรู้เรื่อง ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันได้มากที่สุด นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทย มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการตรงต่อเวลามากและมากที่สุดตามลำดับ ในเรื่องของภาษาทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเรียนรู้กันในระดับมาก ในด้านศาสนา อาจารย์แลกเปลี่ยนไทยมีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมทางศาสนา

ปานกลางส่วนนักเรียนไทยมีโอกาสเรียนรู้เรื่องนี้้น้อย นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทย มีโอกาสถ่ายทอดเรื่องวัฒนธรรมไทยในการแสดงมารยาทไทยในระดับมากและมากที่สุด อาจารย์ไทยถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยในการแจกของที่ระลึก และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมากที่สุด นักเรียนมีโอกาสถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยโดยการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับประเทศไทยในระดับน้อย ส่วนนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนญี่ปุ่น มีโอกาสถ่ายทอด

Table 5 The exchange teacher and students'opinions after the program concluded.

Rank	Opinion	Thai Exchange Students (n=20)	Thai Exchange Teachers (n=4)	Japanese Exchange Students (n=21)	Japanese Exchange Teachers (n=5)
1.	School should continue this program	100	100	100	100
2.	Chance to support and make contribution this program	85	100	95	80
3.	Contact with the host families	95	100	90	80
4.	Contact with Thai students	85	-	95	-
5.	Visit Japan (Thailand) whenever possible	100	100	100	100
6.	Position attitude toward Japanese	100	100	100	100
7.	Better understand about Japan	100	100	73.68	40
8.	Appropriately represent the nation	100	100	88.89	25

วัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยการแจกของที่ระลึกและเอกสารจากประเทศญี่ปุ่นในระดับมาก และมีโอกาสทำอาหารญี่ปุ่นในระดับปานกลาง สำหรับความคิดเห็นจากการเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนเห็นว่า ควรจัดโครงการนี้ต่อไป ทุกคนมีความรู้สึกที่ดีต่อคนในประเทศที่ได้ไปแลกเปลี่ยน และคิดจะเดินทางกลับไปเยี่ยมเยียนกันอีก นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทยคิดว่ารู้จักประเทศญี่ปุ่นดีขึ้น แต่ฝ่ายญี่ปุ่นคิดว่ารู้จักประเทศไทยน้อย นักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทยคิดว่าได้ปฏิบัติตนในฐานะตัวแทนของประเทศได้เหมาะสม ส่วนฝ่ายญี่ปุ่นโดยเฉพาะอาจารย์คิดว่า ยังปฏิบัติตนไม่ดีพอ

2. ผู้มีส่วนร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน ครอบครัวเจ้าภาพ มี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่น การถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย และความคิดเห็นหลังจากการมีส่วนร่วมโครงการนี้ (Table 6-8)

ครอบครัวเจ้าภาพ มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นมากกว่าผู้มีส่วนร่วมในโครงการกลุ่มอื่นๆ และผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นมากกว่าคณะกรรมการ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครอบครัวเจ้าภาพ และผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน มีโอกาสเรียนรู้เรื่องระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีน้ำใจ และการรู้จักกาลเทศะของคนญี่ปุ่นในระดับมาก สำหรับในเรื่องศาสนา ผู้มีส่วนร่วมโครงการทุกกลุ่มมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ทุกกลุ่มมีโอกาสเรียนรู้เรื่องศาสนาในระดับน้อย

ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย ครอบครัวเจ้าภาพ

Table 6 The participants'opinions about Japanese cultural knowledge acquired.

Rank	Culture	Students Grade Nine (n=242)		Exchange Program Committee (n=37)		Exchange Students Parents (n=17)		Host Families (n=23)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	Discipline	2.79	1.37	3.03	53.89	3.53	20.48	3.65	21.60
2.	To be on time	2.87	1.41	3.67	45.06	3.94	16.46	4.13	15.27
3.	Honesty	2.17	1.60	2.67	59.16	3.76	20.80	4.04	19.31
4.	Consideration towards others	3.47	1.31	3.50	49.85	4.06	14.38	4.17	17.10
5.	To do the right thing at the right time	3.02	1.51	3.14	55.59	3.82	15.21	4.00	17.54
6.	Religion	1.26	1.25	1.56	43.02	2.11	18.66	1.65	27.83

Table 7 The participants'opinions about the opportunity in sharing Thai cultural experiences.

Rank	Activities	Students Grade Nine (n=242)		Exchange Program Committee (n=37)		Exchange Students Parents (n=17)		Host Families (n=23)	
		X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.	X	S.D.
1.	Show Thai manner	2.39	1.55	2.50	65.61	2.65	26.49	3.61	23.67
2.	Give souvenir and printed information	1.64	1.81	2.19	66.31	3.18	22.79	3.65	25.35
3.	Field trip of some landmark in Thailand	0.85	1.49	1.19	57.24	2.35	33.91	4.04	22.47

Table 8 The participants'opinions after the program concluded.

Rank	Opinion	Students Grade Nine (n=242)	Exchange Program Committee (n=37)	Exchange Students Parents (n=17)	Host Families (n=23)
1.	School Should continue the program	98.35	90.62	100.00	100.00
2.	Chance to support and make contribution this program	43.91	80.77	62.50	59.09
3.	Contact with the host families	78.72	26.47	58.82	91.30
4.	Visit Japan whenever possible	64.58	50.00	70.59	86.96
5.	Positive attitude towards Japanese	97.08	90.63	100.00	100.00
6.	Better understand about Japan	65.97	65.63	100.00	100.00

มีโอกาสดำทอดวัฒนธรรมไทยในการพาไปทัศนศึกษา สถานที่สำคัญของไทย แจกของที่ระลึก และแสดง มารยาทไทยในระดับมาก ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยน มีโอกาสดำทอดในเรื่องการแสดงมารยาทไทยและการ แจกของที่ระลึกในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และอาจารย์คณะกรรมการดำเนินงานมีโอกาสดำทอดในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็น หลังจากการมีส่วนร่วมโครงการ ทุกกลุ่มเห็นว่า ควรจัด โครงการนี้ต่อไป ผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนและ ครอบครัวเจ้าภาพทุกคนมีความรู้สึกที่ดีต่อคนญี่ปุ่น และ คิดว่ารู้จักประเทศญี่ปุ่นดีขึ้น

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้ เข้าร่วมโครงการ และผู้มีส่วนร่วมโครงการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมและการศึกษา เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในต่างแดน การเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ผู้ เข้าร่วมโครงการ ทั้งนักเรียนและอาจารย์แลกเปลี่ยนไทย และญี่ปุ่น มีโอกาสมากในการเรียนรู้ และถ่ายทอด

วัฒนธรรมซึ่งกันและกันทุกคนเห็นความสำคัญของการ จัดกิจกรรมการศึกษาแลกเปลี่ยน และคิดว่าเป็นกิจกรรม ที่สร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ชาวชนทุกคนมีภาพพจน์ที่ดีในการร่วมมือกันสร้างโลก ให้เกิดสันติสุข

เอกสารอ้างอิง

- ทวนทอง เขาวงกตพิงศ์. 2523. ภาพพจน์ของคนสัญชาติ ต่างๆ ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อารุณี. 2529 "สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง" เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. 2535. "การจัดการศึกษานานาชาติ สะพานเหนือกระแสพิพาท" วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 เมษายน - มิถุนายน 2535.
- Berne, R.C. and J.M. Judy. 1985. "Linking Global and Local Concerns". Social Education. (March 1985).